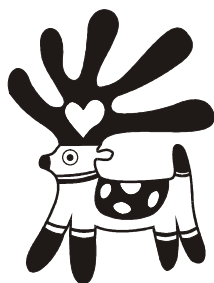

NUMER 3 (25)
SIERPIEŃ
2008

Muzeum Kultury Ludowej
Towarzystwo "Ojcowizna"

POD JELONKIEM

WYDANIE A

WĘGORZEWO

ROK VII

Zapraszamy!

Od trzydziestu jeden lat, w pierwszy weekend sierpnia Węgorzewo gromadzi osoby kultywujące tradycje wieków i pokoleń. To właśnie tutaj – na Placu Wolności każdy twórca przedstawia owoce swojego talentu. Nie może więc zabraknąć muzyków i śpiewaków, rzeźbiarzy i malarzy, pisankarek i tkaczek, garncarzy i wielu, wielu innych rękodzielników. Dla twórców i autorów to okazja do spotkania, a dla widzów i kupujących gratka nie lada. Zawsze się można potargować i zdobyć coś oryginalnego i niepowtarzalnego! Zaczynamy! Zapraszamy!

W tym roku w gronie naszych Dobrodziejów witamy Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego Jacka Protasa oraz Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego Mariana Podziwskiego, którzy zgodzili się objąć węgorszewski Jarmark swoim patronatem. Ponadto Jarmark nie mógłby się odbyć gdyby nie wsparcie finansowe i rzeczowe udzielone przez: Urząd Marszałkowski w Olsztynie, Senat RP, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – w ramach programu operacyjnego „Edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury”, Urząd Miejski w Węgorzewie, Starostwo Powiatowe w Węgorzewie oraz Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich w Olsztynie.

Lista obecności

W XXXI Międzynarodowym Jarmarku Folkloru w Węgorzewie swój udział zapowiedzieli:

Soliści śpiewacy

Elżbieta Kasznia – śpiewaczka z Rozóg (woj. warmińsko-mazurskie)

Halina Komosińska – śpiewaczka z Nowej Wsi Elckiej (woj. warmińsko-mazurskie)

Józef Sinderewicz – śpiewak z Monet (woj. warmińsko-mazurskie)

Soliści instrumentalni

Kinga Bobryk – cymbalistka ze Stradun (woj. warmińsko-mazurskie)

Paweł Grupkajtys – cymbalista z Nowej Wsi Elckiej (woj. warmińsko – mazurskie)

Karolina Łapińska z uczniem Mateuszem Jurczykiem – cymbaliści ze Stradun (woj. warmińsko-mazurskie)

Jakub Karpuk – cymbalista z Elku (woj. warmińsko-mazurskie)

Arkadiusz Krawiel – cymbalista z Węgorzewa (woj. warmińsko-mazurskie)

Stanisław Młynarski – harmonista ze Szczytna (woj. warmińsko-mazurskie)

Karolina Arszułowicz – cymbalistka z Węgorzewa (woj. warmińsko-mazurskie)

Iwona Szymanowska – cymbalistka z Nowej Wsi Elckiej (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespoły śpiewacze

Zespół „Absolwent” z Buder (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół folklorystyczny „Babskie Olekanie” z Rozóg (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół młodzieżowy „Jarka” z Kowal Oleckich (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół śpiewaczy „Jarzębina” ze Stradun (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół śpiewaczy „Orzyszanki” z Orzysza (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół „Pogobianki” z Pogobia (woj. warmińsko-mazurskie)

„Prząśniczki” z Kowal Oleckich (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół „Rominczanie” z Dubeninek (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół „Rostkowianie” z Rostek (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół śpiewaczy „Srokowiacy” ze Srokowa (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół śpiewaczy „Stradunianki” ze Stradun (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół „Zielona Dąbrowa” z Nowej Wsi Elckiej (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół śpiewaczy „Zaciszuki” z Węgorzewa (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół „Ale babki” z Niemieża (rejon Wileński, Litwa)

Kapele

Kapela „Niezapominajki” ze Stradun (woj. warmińsko-mazurskie)

„Kapela Wileńska” z Sulim (woj. warmińsko-mazurskie)

Kurpiowska Kapela Rodzinna Bałdygów z Mazuchówki (woj. warmińsko-mazurskie)

Szczycieńska Kapela „Kurpianka” ze Szczytna (woj. warmińsko-mazurskie)

„Mazurskie kwiaty” z Elku (woj. warmińsko-mazurskie)

Chóry, zespoły taneczne i wokально – instrumentalne

Zespół Taneczny „Abrasevic” z Kraljeva (Serbia)

Zespół „Chabry” z Grodna (Białoruś)

Duet wokально – instrumentalny „Kalina” z Górowa Iławeckiego (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespół Taneczny „Jaskółeczka” z Rezekne (Łotwa)

Zespół „Junost” (Ukraina)

Chór „Kraj Rodzinny” z Baranowicz (Białoruś)

Zespół „Roazdolje” (Rosja)

Zespół „Rosyjskie motywy” z Kaliningradu (Rosja)

Zespół Pieśni „Wieczorki” z Kaliningradu (Rosja)

Rękodzielnicy

Adamska Danuta (Myszyniec) – wyroby kurpiowskie (tkaniny, chleb)

Akimowa Galina (Kaliningrad, Rosja) – lalki

Auczunnikau Aleksander (Grodno, Białoruś) – malarstwo, wycinankarstwo

Akulauskas Edmundas (Litwa) – rzeźbiarstwo

Aleksandrowicz Janina (Węgorzewo) – przedzenie na kołowrotku-pokaz

Aleksandrowicz Józef (Suchawa) – plecionkarstwo

Antonowicz Anna (Olsztyn) – patchwork

Arciuch Romuald (Skierniewice) – malarstwo

Bacławki Józef (Łyse) – rzeźbiarstwo, piwo kozicowe

Badowska Monika (Katowice) – pieczywo

Bałdyga Anna (Mazuchówka) – tkactwo

Belik Katerina (Kaliningrad, Rosja) – lalki

Bezbabnykij Elena (Kaliningrad, Rosja) – lalki

Biedrzyccy Magdalena i Dariusz (Węgorzewo) – malarstwo, ceramika

Bielecka Zofia (Szczytno) – hafciarstwo

Bierkałowa Katarzyna (Czerniachowski, Rosja)

Bobel Jan (Węgorzewo) – miód

Boczkowski Wojciech (Rudka) – wyroby z drewna

Boksa Małgorzata i Krzysztof (Ziębice) – rzeźbiarstwo, ceramika

Borejko Jan (Pieczarki) – malarstwo, bursztyniarstwo

- Borejko Janina** (Olsztyn) – malarstwo
- Borowski Henryk** (Sejny) – kowalstwo
- Borys Józef Izidor** (Olsztyn) – garncarstwo
- Bziukiewiczowie Laura i Zdzisław** (Wach) – bursztyniarstwo, koronkarstwo (frywolitka)
- Cebula Grzegorz** (Zakopane) – oscypki, wyroby ze skór
- Cebula Magdalena** (Dobrzewino) – wyroby z drewna
- Chojnacka Teresa** (Morąg) – wikliniarstwo (kwiaty)
- Chomiczewski Sławomir** (Lipsk) – misy z drewna, plastyka obrzędowa
- Chorutowie Urszula i Krzysztof** (Sokołów Podlaski) – rzeźbiarstwo
- Cieśluk Krystyna** (Lipsk) – koronkarstwo, plastyka obrzędowa, pieczywo obrzędowe
- Czaban Anna** – przedzenie na wrzecionie
- Czartoryniuk Danuta** (Gdańsk) – witraże, biżuteria
- Czarniawski Waldemar** (Lidzbark Warmiński) – miód, koszykarstwo
- Czubak Zofia** (Łowicz) – hafciarstwo
- Dąbrowscy Elżbieta i Lech** (Toruń) – rzeźbiarstwo, malarstwo
- Dąbrowski Jan** (Gowidlino) – rzeźbiarstwo
- Demidowa Irina** (Czerniachowsk, Rosja)
- Diado Liubov i Aleksander** (Włodzimierz Wołyński, Ukraina) – plecionkarstwo, ceramika, malarstwo
- Dobosz Zofia** (Lidzbark Warmiński) – hafciarstwo, koronkarstwo, przetwory
- Dombek Lubomił** (Siemionki) – zioła
- Drapała Janusz** (Lubicz Dolny) – rzeźbiarstwo
- Drażewska Agnieszka** (Warszawa) – malarstwo, porcelana malowana
- Filipska Lidia** (Węgorzewo) – koronkarstwo
- Gajlewski Mieczysław** (Radziejewo) – plecionkarstwo
- Galistas Stasys** (Litwa) – ceramika
- Galistiene Romualda** (Litwa) – ceramika
- Głuszek Adam** (Dąbrowice) – rzeźbiarstwo
- Gojtowska Anna** (Sierakowice) – koronkarstwo
- Grabczan Andrzej** (Warszawa) – garncarstwo
- Graczyk Andrzej** (Begno) – rzeźbiarstwo
- Gryko Barbara** (Olecko) – malarstwo
- Gryszkiawiczynie Anna** (Litwa) – pieczywo regionalne (pierniki)
- Grzeszczyk Marianna** (Wydmusy) – tkactwo, potrawy regionalne
- Gudziuviene Jurate** (Litwa) – ceramika (czarna)
- Gudzius Ceslovas** (Litwa) – ceramika (czarna)
- Hadala Krystyna** (Worgielity) – przetwory
- Hareza Andrzej** (Talki) – rzeźbiarstwo
- Hoepfner Agnieszka i Piotr** (Toruń) – tkactwo (snutka), decoupage
- Imbrasenene Janna** (Litwa) – wycinankarstwo
- Jankowscy Salomea i Tadeusz** (Toruń) – koronkarstwo (frywolitka)
- Jankowski Michał** (Litwa) – rzeźbiarstwo
- Jarocka Melania** (Minty) – koronkarstwo
- Jartys Natalia** (Lwów, Ukraina) – biżuteria
- Jozajtis Stanisława** (Pisz) – hafciarstwo
- Jóźwiak Wanda** (Łódź) – biżuteria
- Juriewa Natalia** (Czerniachowsk, Rosja) – koronkarstwo (k. klockowa)
- Kaczorek Ewa** (Kraków) – rękodzieło z Podhala i Małopolski
- Kaliszewicz Maria** (Kętrzyn) – koronkarstwo
- Kaluza Marek** (Iława) – rzeźbiarstwo
- Karpol Stanisław** (Brześć, Białoruś) – hafciarstwo
- Kaszniak Elżbieta** (Rozogi) – plastyka obrzędowa
- Kazancew Jurij** (Czerniachowsk, Rosja) – malarstwo na drewnie
- Kazancewa Maria** (Czerniachowsk, Rosja) – batik
- Kolenkiewicz Jadwiga** (Węgorzewo) – malarstwo
- Kołodziej Stanisław** (Abramów) – plecionkarstwo
- Koszelewa Olga** (Czerniachowsk, Rosja) – ceramika
- Kowalczyk Andrzej** (Białystok) – meblarstwo
- Kowalska Wanda** (Jawor) – ikony

Krasnoborska Aleksandra (Węgorzewo)
Kuciński Rafał (Orneta) – pszczelarstwo
Kudrewicz Jan (Czarna Wieś Kościelna) – garncarstwo
Kuźma Adam (Giżycko) – garncarstwo
Kwarciańska Iwona (Harsz) – koronkarstwo
Lalkina Natalia (Czerniachowski, Rosja)
Ledzion Danuta (Łódź) – rękodzieło ze sznurka
Lendziejcz Teresa (Aulakowszczyzna) – sery
Lesiak Agnieszka (Odolanów) – kompozycje z suchych roślin
Lewiccy Maria i Paweł (Jankowo Dolne) – wyroby skórzane
Lis Błażej (Talki) – rękodzieło afrykańskie i orientalne
Lopatina Henrietta (Czerniachowski, Rosja) – hafciarstwo
Madej Genowefa (Jakubowo) – wikliniarstwo
Majronajte Witalia (Litwa) – malarstwo
Malcz Ryszard (Litwa) – biżuteria
Maldziune Jurgita (Sakiai, Litwa) – ceramika
Marczuk Maryna (Brześć, Białoruś) – pi-sankarstwo, wycinankarstwo, batik
Marczuk Waleryj (Brześć, Białoruś) – ceramika
Masjuk Halina (Brześć, Białoruś) – hafciarstwo
Maszner Wojciech (Poznań) – rzeźbiarstwo
Mazanowski Bogusław (Rypin) – obwarzanki
Mąka Sabina (Grale) – sery
Medvedev Aleksandr (Czerniachowski, Rosja)
Mickiewicz Sylwester (Mikołajki) – garncarstwo
Mincenciene Aldona (Mariampol, Litwa) – potrawy regionalne (sękacze, wędliny, pieczywo)
Modzelewski Andrzej (Wola Zambrowska) – potrawy regionalne (wędliny, pieczywo)
Mulica Walentyna (Grodno, Białoruś) – malarstwo, wycinankarstwo
Murzyn Władysław (Zalesie) – plecionkarstwo (wyroby z korzeni sosny)

Natywa Stefan (Stare Miasto) – plecionkarstwo (wyroby z siana)
Nestorowicz Irena (Kętrzyn) – malarstwo, koronkarstwo, plastyka obrzędowa
Nicewicz Adam (Łyse) – wikliniarstwo, pieczywo kurpiowskie
Nietupscy Anna i Tomasz (Gorszczyzna) – sery korycińskie
Nowacki Dariusz (Kozuchów) – wyroby ze sznurka
Nowakowska Anna (Jeziorowskie) – przetwory
Olszewska Alicja (Pierkunowo) – koronkarstwo
Olszewska Danuta (Grodno, Białoruś) – kompozycje z suchych kwiatów
Osiński Karol (Pisz) – kowalstwo
Pawelczyk Grażyna (Łyse) – rzeźbiarstwo, kurpiowskie potrawy regionalne
Pawłowski Stanisław (Reszel) – snycerstwo
Pepliński Zenon (Sierakowice) – rzeźbiarstwo, instrumenty
Perfenyuk Nadia (Lwów, Ukraina) – ceramika
Perwejniz Eliza – „Art.-Dom” (Giżycko) – hafciarstwo, koronkarstwo, biżuteria
Piasecki-Wieliczko Wojciech (Olsztyn) – piwowarstwo domowe
Piątkowska Jadwiga (Giżycko) – malarstwo
Piechowski Adam (Czarna Wieś Kościelna) – garncarstwo
Piekarnia „GS” (Łyse) – pieczywo
Piekarnia Kurpiowska (Serafin) – pieczywo
Piekarnia PSS „Społem” (Węgorzewo) – pieczywo
Pietrzak Marianna (Kocierzew) – hafciarstwo
Piotrowska Helena (Olsztyn) – literatura, koronkarstwo
Pojawa Dariusz (Suwałki) – instrumenty muzyczne (bębny)
Pokora Jadwiga (Wola Łaska) – koronkarstwo
Popielarczyk Jarosław (Łyse) – kowalstwo, płatnerstwo
Popławska Nina (Hajnówka) – wyroby z karmelu

Potaś Sławomir (Dąbrówka) – wyroby z drewna
Powiatowy Dom Samopomocy (Węgorzewo) – malarstwo, hafciarstwo, wikliniarstwo, plastyka obrzędowa
Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego (Węgorzewo)
Przekwas Anna i Jarosław (Inowrocław) – wikliniarstwo
Puzrakowa Natalia (Kaliningrad, Rosja) – lalki
Racis Bolesław (Jasionowo) – sery
Radomska Barbara (Zemborzyce Podlesne) – wikliniarstwo
Radoń Krzysztof (Ciechanów) – rzeźbiarstwo
Radziuk Mariana (Grodno, Białoruś) – wikliniarstwo
Rafalska Elżbieta (Lidzbark Warmiński) – hafciarstwo, pieczywo, przetwory
Roch Ewa / Grupa Igrek (Węgorzewo) – malarstwo, bukiety z suchych roślin, lalki w strojach ludowych
Rodzewicz Janina (Węgorzewo) – patchwork
Roman Agnieszka i Paweł (Łódź) – wyroby z lnu
Ropiak Stanisław (Myszyniec Stary) – pieczywo obrzędowe, wycinankarstwo
Rosenow Anna (Rozogi) – wyroby z drewna
Rubczew Oleg (Berdiańsk, Ukraina)
Rychowa Wiktoria (Berdiańsk, Ukraina)
Sachryń Olga (Węgorzewo) – hafciarstwo, potrawy regionalne (pierogi)
Sadownikowa Tamara (Kaliningrad, Rosja) – laki
Seweryn Janusz (Ciechanów) – rzeźbiarstwo
Siedleccy Helena i Tadeusz (Brzozówka Strzelecka) – koronkarstwo, hafciarstwo, wyroby z drewna
Skliar Tatiana (Czerniachowski, Rosja)
Skliar Jevgen (Czerniachowski, Rosja)
Skowron Tomasz (Łączna Zagórze) – stolarstwo, meblarstwo, biżuteria
Smoktunowicz Irena (Hajnówka) – wyroby z drewna i słomy
Solyga Natalia (Nowojaworiwsk, Ukraina) – hafciarstwo

Stackiewicz Honorata (Węgorzewo) – koronkarstwo
Strzelkowska Henryka (Grodno, Białoruś) – koronkarstwo
Sulowski Andrzej (Węgorzewo) – rzeźbiarstwo
Sulowski Jarosław (Srokowo) – malarstwo
Surowiec Urszula (Dobków) – ceramika
Szade Irena (Suwałki) – malarstwo na szkłe
Szeljuk Helena (Pelica, Białoruś) – Hafciarstwo, koronkarstwo
Szostak Janina (Węgorzewo) – koronkarstwo, hafciarstwo
Śniadowska Sylwia (Lembruk) – malarstwo na bombkach, strusich jajach
Świątkowski Eugeniusz (Leszno) – plecionkarstwo
Świerska Barbara (Toruń) – koronkarstwo (frywolitka)
Tarasiewiczowie Anna i Jerzy (Hajnówka) – wyroby z drewna brzozonego
Towarzystwo „Pruthenia” (Olsztyn) – garncarstwo, tkactwo
Warsztaty Terapii Zajęciowej (Olszewo Węgorzewskie) – hafciarstwo, malarstwo
Wierija Elena (Czerniachowski, Rosja) – ceramika
Wierzbička Janina (Srokowo) – hafciarstwo, wycinankarstwo
Wojczulanio Elżbieta (Lidzbark Warmiński) – rzeźbiarstwo, pisankarstwo
Wróbel Helena (Berdiańsk, Ukraina)
Wrublewscy Maria i Jan (Hajnówka) – wyroby z drewna, gałęzi brzozy i słomy
Wyszyńska Anna Krystyna (Olecko) – koronkarstwo (kor. klockowa), hafciarstwo, tkactwo
Zdanowicz Bogdan i Karolina Ostojka (Spytkowo) – tkactwo (tradycje Indian Wielkich Równin)
Zdanowiczowie Ewa i Jarosław (Prejłowo) – świece z wosku pszczelego, stroiki
Żechaluk Anna (Węgorzewo) – malarstwo, plastyka obrzędowa, biżuteria

Na podstawie ankiet zestawili Beata Gruszka, Iza Szmuc, Małgorzata Turuk.

„Będzie cymbalistów wielu...”

Zawarta w tytule parafraza słów zaczerpniętych z XII-tej księgi „Pana Tadeusza”, zawierającej opis gry Jankiela na cymbałach, trafnie oddaje charakter tego, co dzieć się będzie na scenie XXXI Międzynarodowego Jarmarku Folkloru w Węgorzewie. Podczas tegorocznego przeglądu wielokrotnie usłyszymy dźwięki cymbałów...

Przy tej okazji warto dowiedzieć się o cymbałach czegoś więcej, jako że był to jeden z najpopularniejszych niegdyś w dziejach polskiej muzyki ludowej instrument.

Cymbały to instrument muzyczny, w którym dźwięk powstaje na skutek drgania uderzonej, naprężonej struny, należy więc do grupy chordofonów uderzanych. Grający uderza w struny lekkimi pałkami tzw. „palcatkami” lub szarpie struny. Cymbały tworzy niskie pudło rezonansowe w kształcie trapezu, wykonane z drewna. W płycie wierzchniej znajdują się otwory rezonansowe, na jej powierzchni rozpiętych jest kilkanaście (nawet do 20-tu) potrójnych lub poczwórnych pasm strun. Struny te są silnie napięte za pomocą kołków osadzonych przy bocznej krawędzi instrumentu i oparte na podstawkach. Pasma strun melodycznych i basowych przebiegają na przemian.

Wyraz „cymbały” jest pochodzenia greckiego, w łacinie występuje jako *cymbalum*. Jeśli chodzi o pojawienie się tej nazwy w języku polskim, najprawdopodobniej przejęto ją od Węgrów i Rumunów (węgierskie *cimbalom*, rumuńskie *tambal*). Cymbały pochodzą z zasięgu kulturowego islamu, do dziś instrument nazywany *santūr* odgrywa ważną rolę w muzyce irańskiej. Arabowie przenieśli cymbały do Afryki Północnej, a stamtąd w XI lub XII w. do Hiszpanii. W późniejszych wiekach przeniknęły dalej do Europy, stając się popularne w jej części południowo-wschodniej. Do Słowian instrument ten z całą pewnością trafił z zachodu. Zasięgiem obejmował dawniej całą Słowiańszczyznę zachodnią oraz część wschodniej.

Konstrukcyjnie cymbały pokrewne są średniowiecznemu psalterium (którego struny szarpano), przy czym muzykolodzy przy-

puszczają, że starsze były cymbały. Do wieku XIV w Europie zdaje się przeważać szarpany sposób gry na cymbałach, później ustalają się obie techniki gry – szarpana i uderzana. Szarpane psalterium używane było głównie we Włoszech i innych krajach basenu Morza Śródziemnego, zaś uderzane cymbały w krajach słowiańskich i środkowej Europie. U schyłku średniowiecza psalterium wychodzi z użycia. Utrzymujące się wśród ludu cymbały zyskują znowu popularność w XVII i XVIII w, do czego przyczyniło się techniczne udoskonalenie instrumentu.

Do Polski instrument trafił prawdopodobnie z Czech i Słowacji. Znanymi cymbalistami byli u nas Żydzi. Kunsztowny opis gry Żyda Jankiela na cymbałach zawarty w XII-tej księdze „Pana Tadeusza” zawiera cenne informacje dotyczące techniki grania oraz charakterystycznych cech polskich cymbałów jakimi są: podział na prymy i basy, dwa podstawki oraz brak tłumików. Na podstawie informacji zawartych w publikacjach etnomuzykologów: Piotra Dahli-ga, Alojzego Kopoczka czy Bogdana Matławskiego, rysuje się obraz występowania i transformacji cymbałów na ziemiach polskich. W ludowej praktyce muzycznej zachowały się one w Polsce północnej i zachodniej (m.in. Warmia i Mazury, Pomorze Zachodnie) jako tzw. **cymbały wileńskie** (przywiezione przez przesiedleńców) oraz w Polsce południowo-wschodniej – tzw. **cymbały rzeszowskie**. Na tereny północnej Polski po II wojnie św. trafiły również wraz z przesiedleńcami **cymbały białoruskie**. Główną cechą wyróżniającą cymbały z Polski południowo-wschodniej jest występowanie w nich tylko dwóch podstawków – listew pod struny. Pozostałe cymbały występujące obecnie w Polsce oraz te z innych krajów, posiadają więcej podstawków co wiąże się z odmiennym strojem instrumentów. Na początku XX w. cymbały występowały także na Śląsku Cieszyńskim, gdzie funkcjonowały jako instrument solowy wędrownych muzykantów i instrument wchodzący w skład kapel ludowych - cymbalista grał tu ze skrzypkami, basistą i klarncistą. Na przełomie XIX i XX w. budowniczy cymbałów zaczęli dodawać kolejne pasma strun, co spowodowało zwiększenie rozmiarów instrumentu.

Każdy muzykant budujący cymbały posługiwał się własną techniką wykonawczą, używając też różnych materiałów. Z tego powodu każdy instrument miał inną technologię budowy, brzmienie oraz trwałość. Własnoręczne wykonywanie tych instrumentów było powszechne wśród ludowych muzykantów przed II wojną i zaraz po niej. Wynikało to głównie z utrudnionego dostępu do instrumentów fabrycznych oraz braku środków na ich zakup. Pierwsze budowane po 1945 r. przez muzykantów – reparańców cymbały były zazwyczaj kopiami tych, na których grali przed wojną. Jako że niepowtarzalność stroju wiąże instrument z określonym wykonawcą, cymbalista miał zwykle trudność z zagranieniem na cymbałach innego muzykanta.

Charakterystyczne było występowanie dwóch sposobów strojenia cymbałów: diatonicznego i chromatycznego. Współcześnie powszechnie występuje strój chromatyczny, który pozwala na grę w różnych tonacjach, co jest bardzo istotne podczas muzykowania w kapeli. W pierwszej fazie muzykowano na cymbałach wraz ze skrzypcami, następnie skład był poszerzany o mały bęben, później klarnet i bęben dwumembranowy. Po II wojnie św. do tego składu dołączono jeszcze trąbkę i harmonię lub akordeon. Cymbały są jednak w ludowej praktyce przede wszystkim instrumentem solowym.

Informacje zawarte w tym tekście pozwalają przekonać się, jak bogata jest historia cymbałów, znanych w kulturze muzycznej znacznej części świata. Warto dodać, że to właśnie cymbały są protoplastą dzisiejszego fortepianu. Węgorzewskie Jarmarki Folkloru przyczyniają się niewątpliwie do popularyzacji gry na cymbałach, instrumentu bardzo ważnego dla polskiej tradycji ludowego muzykowania. Dla wykonawców mieszkających na terenie Warmii i Mazur, regionem do którego odnosi się ich repertuar muzyczny, jest przede wszystkim Wileńszczyzna.

Iza Szmuc

Pieczętuujemy

Na stoisku informacyjnym XXXI Międzynarodowego Jarmarku Folkloru można kupić widokówki oraz koperty z pamiątkową pieczęcią Jarmarku! Ponadto zapraszamy wszystkich miłośników tradycji i przeszłości do wzięcia udziału w konkursie na wspomnienia „Losy Nasze...” oraz w akcji „Dar dla Muzeum” – więcej informacji na stoisku i w ulotkach.

Jotka

Warto być, warto zobaczyć

1-2 sierpnia – III Festiwal Węgorzapa Folk Music.

1 sierpnia – otwarcie wystawy „Rosyjska lalka” ze zbiorów Domu Nauczyciela w Kaliningradzie; przez 3 dni Jarmarku każdy będzie mógł zrobić także swoją lalkę!

do 31 sierpnia – wystawa „Wolni Polscy żeglarze Piotr i Mieczysław Ejsmont” (z cyklu „Życiorysy niezwykle”).

do 31 sierpnia – wystawa „Historia miejsca – Plac Wolności”.

do września – „Z wiatrem i śmigłem” - wystawa fotografii o historii lotnictwa w Prusach Wschodnich (ze zbiorów dr Ch. Hinkelmana z Ostpreussisches Landesmuseum w Lüneburgu).

do września – „Madagaskar” (ze zbiorów Muzeum Misyjno-Etnograficznego Księża Werbiistów z Pieniężna).

20 września – 31 grudnia – wystawa haftów Olgi Sachryń z Węgorzewa.

20 września – 30. Doroczne Spotkanie Twórców, Muzykantów, Śpiewaków oraz ich Przyjaciół.

do 31 października – wystawa „Polski strój ludowy” (ze zbiorów Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie).

listopad 2008 – luty 2009 - „Kuśnierstwo w sztuce ludowej Podlasia” (ze zbiorów Muzeum Podlaskiego w Białymstoku).

Numer 25 „Pod Jelonkiem” do życia powołali: K. Dźurko-Piasecka, B. Gruszka, K. Jarosz, J. Łapo, M. Turuk, I. Szmuc.